

САБОРНИК

БИЛТЕН БЕОГРАДСКЕ САБОРНЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

160 ГОДИНА ПРВОГ БЕОГРАДСКОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА - ХОРА САБОРНЕ ЦРКВЕ

Ова прича почиње у једној старој београдској кући, пре тачно 160 година, на празник Св. Василија Великог 1853, у стану Милана Миловука, где су се окупила деветорица људи, у жељи за певањем и дружењем. У то време, Србија је била Кнежевина, турски низами су још чували капије Београдске тврђаве, на чијим је бедемима вијорила турска застава. Ови заљубљеници у музику нису ни слутили да ће се управо од њихове певачке групе развити Прво београдско певачко друштво (ПБПД), најстарији хор у Србији, и добити тако велики значај за читаву нашу културу, Цркву и народ. Још мање су могли наслутити потоњи међународни значај овог Хора. ПБПД је временом постало својеврсна национална институција која чува и развија српску музичку и духовну традицију. Сви знаменити историјски догађаји у нашој држави и Цркви уприличени су уз учешће овог Хора. Још од оснивања, Друштво је имало одсеке за виолончело, виолину, клавир и певање, што је за оно време било веома необично. Често је навођено да је, уз Матицу српску, Народни музеј и Народну библиотеку, ПБПД једна од водећих културних институција овог града и народа.

У својству краљевског амбасадора културе Србије, Друштво је наступало пред највећим владарима Европе, а имало је и велику наклоност наших династија. Наступало је пред руским царем, Св. Николајем Романовим и Св. царицом Александром, аустроугарским Фрањом Јосифом; пред немачким царем Вилхелмом Другим и царицом, у Краљевском позоришту у Немачкој. Краљ Фердинанд се поклатио овом Хору, а турски султан Абдул Хамид је, одушевљен певачким извођењем турске химне, која се до тада само свирала, тражио да Хор отпева и српску химну, одајући тако почаст српском народу. Од 1945, ПБПД је било и службени протоколарни хор Краљевског двора. Почасни чланови били су му црногорски књаз Никола и кнегиње Милена и Даринка; високи покровитељ Друштва био је и краљ Александар Обреновић, а његова мајка, краљица Наталија, као кума Друштва, поклонила је Хору концертни клавир и златом и сребром везену заставу, специјално рађену у Бечу (уништиле су је немачке трупе, 1941). У знак захвалности за певање на њеном венчању са краљем Александром,

краљица Драга је Друштву поклонила велики дрвени сат из 18. века, који се и данас чува. Високи покровитељ Хора био је и кнез Михаило, кога је Друштво песмом дочекивало на обали, на Цвети 1867, када се лађом вратио из Цариграда, са султановом наредбом о предаји градова Србима. Друштво је певало на крунисању краља Петра Првог, венчању краља Александра и краљице Марије Карађорђевић, оперу убијеном краљу Александру, на свим званичним протоколарним догађајима, интронизацијама патријараха, хиротонијама архијереја и посетама државних и црквених званичника. Високи заштитници и покровитељи Друштва били су српски кнежеви и краљеви, а од 1945. до данас - Српска Православна Црква и Његова Светост Патријарх српски.

Друштво је имало и важну мисију у нашем народу, у земљи и расејању: одржавало је добротворне концерте, школујући тако талентоване музичаре и сиромашне ђаке, помажући ратнике ослободилачких ратова и ратну сирочад. Приређивало је концерте ради подизања Народног позоришта, а 1869. учествовало је и у његовом оснивању. Јачало је дух и веру свог народа кроз богослужења, као и на добротворним наступима по страдалним и поробљеним српским земљама, још од времена када га је предводио Мокрањац. Када се у свету једва знало за наше име, Друштво је са великим уважавањем поздрављано у Цариграду, Берлину, Лајпцигу, Софији, Москви, Петрограду, Кијеву, Будимпешти, Атини,

Што је патријарх међу владикама,
то је Прво београдско певачко
друштво међу хорovima.
+Епископ будимски Данило (Крстић)

Трсту..., као и свим југословенским крајевима, где је гостовало.

Први хоровађа ПБПД био је Милан Миловук. Друштво је, на почетку свог рада, имало космополитски музички карактер, а на народне мелодије се тада није гледало као на извор достојан пажње. Међутим, доласком великог композитора и уметника Корнелија Станковића, као и сликара Стеве Тодоровића, дошло је до победе националног музичког израза. Корнелије је извојевао велику победу за православно српско појање, које учени музички свет до тада није познавао. Концертним наступима Друштво је вршило европску промоцију српске духовне музике, а у то време је његов покровитељ постао кнез Михаило. Златно доба Друштво је доживело током 30 година рада и стваралаштва најзнаменитијег српског композитора, Стевана Ст. Мокрањца, као уметничког руководиоца и диригента. ПБПД је тада постало један од најбољих светских хорова тога времена, проносећи земљом и светом лепоту српског народног мелоса. Мокрањац је компоновао и химну Хора, чији је текст певао

На Савиндан 1990, Друштво је одликовано Орденом Светог Саве првог реда, за изузетан допринос богослужбеном, духовном и културном животу српског народа.

ДИРИГЕНТИ И ХОРОВОЋЕ ПБПД

Када би се поменула сва имена диригената, председника, композитора и хороваџа Друштва, био би то списак неких од најугледнијих Срба свога времена. Међу најзначајнијим именима диригената и хороваџа су: Стеван Мокрањац, Корнелије Станковић, Јосиф Маринковић, Даворин Јенко, Станислав Бинички, Коста Манојловић, Стеван Христић, Милоје Милојевић, Милан Миловук, Војислав Илић, Димитрије Стефановић, Душан Миладиновић, Георгије Максимовић, Александар Вујић, Лука Гавриловић, Бојан Суџић, Дивна Љубојевић, Владимир Милосављевић...

велики песник Алекса Шантић. Под окриљем Друштва, Мокрањац је, заједно са Биничким и Манојловићем, основао 1899. Српску музичку школу у Београду (данашњу школу *Мокрањац*), прву самосталну музичку школу у тадашњој Србији. Био је то центар из којег се развијала музичка просвета у Србији; одакле су потекли први наши образовани музичари, композитори и извођачи. Међународне турнеје Друштва, које је Мокрањац организовао са дипломатским представницима Краљевине Југославије, биле су и својеврсне дипломатске мисије ширег значаја. Мокрањчева смрт и ратови успорили су, али не и прекинули рад Хора. Мокрањчеву духовну, уметничку, културну и националну вертикалу наставили су и његови следбеници, па су и 30-их година прошлог века европске новине о Друштву писале као о једном од најбољих тадашњих хорова света.

Након тешких послератних година, без наклоности домаће политичке елите, Друштво је искључено из свих културних дешавања, али је наставило своју мисију кроз учешће у богослужењима по бројним српским манастирима и црквама. Са диригентом Владимиром Милосављевићем, долази до великог повратка Хора на међународну музичку сцену, 80-их и 90-их година, наступима по великим европским престоницама и учешћем у историјским догађајима, као што су 800 г. Студенице и 1000 г. Православља у Русији. Од 2004. г. диригент и уметнички руководилац ПБПД је Светлана Вилић, која даље унапређује богату традицију домаћих и међународних хорских гостовања и турнеја. Под њеним руковођењем, Хор је гостовао на свечаном богослужењу на Слави Јерусалимске патријаршије, као и концертним наступом пред угледном израелском публиком. На позив Патријарха руског Кирила, Хор је три године заредом гостовао на престижном Московском пасхалном фестивалу, као једини аматерски хор међу професионалним руским и светским хорovima. Друштво је наставило турнеје и наступе у Грчкој, Мађарској, Пољској, Белорусији, Републици Српској, Хрватској, Словенији, Италији и широм Србије, уз бројна учешћа у богослужењима под сводовима православних храмова ових земаља.

ДЕЧИЈИ ХОР ПБПД

Основан је још крајем 70-их година прошлог века, да би, након паузе у раду 90-их, обновио свој рад 2002. Учествује на литургијама у Саборној цркви углавном самостално, а о великим празницима и са великим хором. Активан је кроз бројне наступе и концерте, нарочито на празничним свечаностима, негујући дела српских и руских композитора. Чланови Дечијег хора су деца од 7 до 15 година, а хороваџе - Емилија Милин и Радмила Кнежевић. Аудиције се одржавају средом и суботом у 19:30, у просторијама Хора. Информације на телефон: 064 / 8001-369.

ПБПД И САБОРНА ЦРКВА

На захтев Митрополита Србије Михаила, 1867, Хор је почео да пева на недељним и празничним богослужењима у Саборној цркви, најпре са прекидима, а од 1881. редовно. Сви протоколарни државни и црквени догађаји одвијали су се, а одвијају се и данас, под сводовима Саборне цркве и уз појање ПБПД. Хор је певао у овом храму и током ратова, крепећи дух свога народа. И када су све друге активности Друштва бивале обустављане, богослужбено учешће никада није престајало. Пробе су се одржавале у просторијама Саборне цркве, у данашњој ОШ "Краљ Петар Први", али су, уласком Немаца 1941, одузете. Неке београдске породице традиционално су давале певаче за овај Хор, па би деда, син и унук певали на празничним богослужењима. Четрдесетих година 20. века формиран је и Катедрални октет - мушки хор Саборне цркве, састављен углавном од чланова ПБПД. Са прекидима, певао је претежно на празничним бденијима и другим богослужењима у овом храму, али и на музичким фестивалима у земљи и иностранству.

Данашње просторије Хора су прави музеј српске духовности и културе, уз историјски вредан Архив, Мокрањчеву заоставштину и једну од најбољих нототека у земљи. Певање, дириговање, руковођење, добротворење и сваки допринос раду овог Хора дословно значи једно - улазак у историју...

Просторије Првог београдског певачког друштва налазе се у згради Патријаршије, на Косанчићевом венцу 32. Председник Хора је старешина Саборне цркве, протојереј-ставрофор Петар Лукић, а диригент Светлана Вилић. Аудиција за нове чланове Хора одржава се уторком и петком у 19:00. Информације на телефон: 065/ 333-1853.

Главни и одговорни уредник: протојереј-ставрофор Петар Лукић. Уредник издања: Ивана Радовановић. Тел. храма: 011/2636-684. Факс: 011/2636-566. www.saborna-crkva.com. sabornik@saborna-crkva.com. Тираж: 1000 примерака.